

Dragica Potočnjak

ŠTORJA OD L'EŠANDRINK

po ideji Nede R. Bric

Pisma: Felicita Peric

Osebe:**danes: ANA****aleksandrinka: ZORA, FELIČKA v offu****danes: SANDRA****aleksandrinka: KRISTA, URŠULA****danes: SESTRA MARTA****aleksandrinka: MALKA, VIDA****ALEKSANDRINKA na videu (Anina babica ali njen alter ego) STEVARDESA**

1. prizor

(Vkrčavanje publike: stevardesa pozdravlja potnike z »Wellcome on board, benvenuti a bordo« ter preverja in potrjuje karte z žigom »Trieste–Alessandria EMBARKED«. Med vkrcavanjem slišimo njen glas v offu.)

Gentili passeggeri, vi auguriamo buon giorno. Benvenuti a bordo della nostra nave che partita da Trieste è diretta ad Alessandria d' Egitto. Il viaggio durerà tre giorni con soste a Patrasso in Grecia e Iracilion sull'isola di Creta. Vi informiamo inoltre che sulla nave osserviamo il tempo in vigore in Egitto e cioè un'ora avanti, perciò siete pregati di spostare gli orologi un'ora in avanti. Vi auguriamo buon viaggio. Per ogni ulteriore informazione il nostro equipaggio è a vostra completa disposizione. Grazie.

Dear passangers, wellcome on board of our ship that left Triest and is directed to Alexandria in Egipt. The journey will last three days with stops in Patras, Greece, and Iraklion on the Island of Crete. Please note that the official time on the ship is the local time of our final destination, Alexandria. We recommend that you adjust your watches to the local time, which is one hour ahead of Central European Time. We wish you a nice journey. For any further information our personnel is at your complete disposal. Thank you.

2. prizor

(Na palubi.)

SANDRA: Ritardo! (Zamuda.) Uno dei passeggeri s'e' infuriato molto. (Eden od potnikov se je hudo razburjal.) Mah, quando viaggi in nave, mezz'ora in piu' o in meno, non e' importante. Con l'aereo invece... (Ko potuješ z ladjo, pol ure gor ali dol. Ni pomembno ... Z letalom pač.)

ANA: E' bello. (Lepo je.)

SANDRA: Tutte le citta' da lontano, sono belle. (Vsa mesta so od daleč lepa.)

ANA: Sembra che la citta' si allontanano e non noi. (Zdi se, kot da odhaja mesto in ne mi.)

SANDRA: Spero che sara' bel tempo. Non vorrei passare due giorni in cabina. (Upam, da bo lepo vreme. Ne bi rada dva dni preždelo v kabini.)

ANA: Tre. (Tri.)

SANDRA: Se il mare sara' agitato, scendero' a Kreta. (Če bo morje nemirno, grem na Kreti dol.)

ANA: A si? (A ja?)

SANDRA: E lei? (Pa vi?)

ANA: Io? Egitto. (Jaz? Egipt.)

SANDRA *(čez čas)*: Una volta Trieste era una citta' bella, moderna e ricca. Ma poi le han tolto l'anima. La popolazione sta' invecchiando. Gia' dalla fine dell' impero... (Včasih je bil Trst lepo, moderno in bogato mesto. Ampak potem so mu vzeli dušo. Umira. Prebivalstvo se stara. Ja, že od razpada cesarstva ...)

ANA: Forse dal tempo della liberazione?! (Mogoče od osvoboditve?)

SANDRA: Come? Quale liberazione avete in mente? (Kako? Katero osvoboditev mislite?)

ANA: Ah, nulla, nulla. Scusate! (Nič, nič. Oprostite.)

SANDRA (*jo nejeverno pogleda*): Da dove venite? (Od kod pa ste vi?)

ANA: (*dvoumno*) Da lassu'. Da dietro quelle colline... (Od gor. Zadaj za tistimi hribi ...)

SANDRA: Chi ha liberato cosa o chi? Questa e' una domanda che a Trieste durera' in eterno. Ma la storia e' intricata solo per gli storici. Alla gente e' tutto chiaro. Chi vuol sapere, sa...(Kdo je koga osvobodil, to je v Trstu večno vprašanje. Ampak zgodovina je zapletena samo za zgodovinarje. Ljudem je vse jasno. Kdor hoče vedeti, ve.)

ANA: E si. Chi vuol sapere, sa...(Ja, kdor hoče, ve ...) (*po pavzi*) E tempo di lasciarci prendere da mali marini... (Čas je, da se predamo morskim slabostim ...)

SANDRA: Eh, non chiami il diavolo, su! (Ne kličite vraga!)

ANA: Ma non viene da solo? (Ali ne pride sam?)

SANDRA: Sì...Fa veramente caldo, no? Allora...ci vediamo ...(Ja ... zelo je vroče, se vidiva.) (*Odhaja.*)

ANA: (*Gleda za SANDRO, za hip zastane in zamišljena spregovori v slovenščini.*)

»Nej piha ta burja,
nej žvižga naprej.
Če n's nej uodneslo,
N's ne bo še zdej.«

(*SANDRA se obrne, skoraj zavpije.*)

SANDRA: Ma jo znam tudi jaz!

»Je pihalo zmje'rm,
uod vseh je strani:
Še zmje'rm smo ljete
jn še buomo bli.«

(Se spogledata – smeh.)

3. prizor

(Slika na platnu – iz televizijske motnje se izostril uvodna špica TV dnevnika 24 UR)

VODITELJ:

Dober večer. Italijanski veleposlanik je na Dunaju avstro-ogrskemu zunanjemu ministru izročil vojno napoved. To se je zgodilo pred devetdesetimi leti, in sicer na današnji dan, 23. maja 1915. Še istega večera so se začeli prvi boji na zahodni meji, enem najbolj krvavih bojišč, kasneje imenovanem Soška fronta. Italija, prvotno zaveznica Avstro-Ogrske in Nemčije, je kmalu navezala stike z zavezniškimi silami in v zameno za določena ozemlja, v veliki meri tudi slovensko, po podpisu Londonskega sporazuma prestopila na njihovo stran.

PRISPEVEK *(glas v offu)*

(Slika – vojska, jarki, topovi, trupla ...)

Dvanajst bitk Soške fronte, na črti Rombon-Krn-Tolmin-Škabrijel-Gorica-Doberdob, velja za ene največjih in najgrozovitejših bojev I. svetovne vojne, ki so zahtevali milijon 176.000 žrtev.

Boji na Soči so se končali oktobra 1917 s prebojem, znanim pod imenom »Čudež pri Kobaridu«, v katerem so združene enote avstro-ogrške in nemške vojske s taktiko bliskovite vojne Italijane prisilile k umiku vse do reke Piave.

Vendar pa je avstro-ogrška monarhija zaradi notranjih razdorov že v zadnjih zdihljajih in po sklenitvi premirja, 11. novembra 1918, končno na vseh frontah utihne orožje.

(Slika – podpis pogodbe, generali, porušene vasi ... + zemljevid z mejo)

Naše kraje zasedejo Italijani, ki 12. novembra 1920 podpišejo Rapalsko pogodbo, s katero so slovenska ozemlja – Trst, Gorica, Gradiška, del Kranjske in Istra – dokončno priključena k Italiji, s čimer ostane Primorska za Slovence za celih petindvajset let izgubljena.

Nad Primorci in Istrani se začnejo izvajati italijanski raznarodovalni ukrepi: prepoved uporabe slovenščine v javnosti, ukinitvev društev, prepoved tiska, zamenjava priimkov v italijansko obliko; sočasno pa poteka tudi gospodarsko uničevanje primorskih Slovencev. Uničene so stotine zadrug, hranilnic, bank, obrtniških delavnic in podjetij. Zaradi nevdržnih razmer se

začne množično izseljevanje, večinoma v Jugoslavijo, Južno Ameriko, Avstralijo in Belgijo, končni rezultat tega eksodusa pa je 90.000 po vsem svetu razseljenih Slovencev.

(Slika – konča se z razglednico porušenih Bilj)

4. prizor

(V soju svetilke, da se vidita samo obraza.)

HČI: S Francem sem se že zmen'la, je reku, da me bo čakal, če grem.

MAMA: Ne u Egipt, u maloro boš šla. In jaz s tabo!

HČI: Ma zakaj ste taki?

MAMA: Kar prašej se!

HČI: Veste kaj, tata bi me še prosu, nej grem!

MAMA: Ga že zdej slišim, kako se u grobi obrača.

HČI: Ne smeste tako govorit, jaz nisem ...

MAMA: Molči!

HČI: Mama.

MAMA: Tudi mama nisem več, če greš.

HČI (*z nasmehom*): Ma kaj ste pej pole? Nona?

MAMA: Nona, ja! Nikoli dočakala.

HČI: Ma sej zato! Še za Estero bom zaslužla, in za Magdo, da se nas boste vsih rešli. In hišo bomo popravli, en kos zemlje ...

MAMA: Ja, ja ... med nu mleko se cedi tam dol. In taku lepu priliku ku si imela v Trsti!

HČI: Si dam rajši zdej štrik za vrat!

MAMA: Molči otrok, da te ne bo Bog štrafou! Samo eno leto je starejši od mene.

HČI: Ja, sej!

MAMA: Pej sej tudi ti nisi več taku mlada.

HČI: Enaindvajst, mama!

MAMA: Sej, jaz sem bla že zdaunej poročena u tvojih letah. S tatm smo imeli že ...

HČI: Toneta, ja!

MAMA: Ne stoj nanka govort od njega.

HČI: Mama, se ni še znajdu, no. Niče še neč povedat ... Sej bo hmali ... Bo prišlo pismo, boste vidla, in noter bo vse ...

MAMA: Noter bo pisalo, da je tam, kjer tata. Mati božja, kaj sem jaz zagrešila? Kaj sem jaz, reva, zagrešila, da ... Ne bi ga smela pustit! Preklete Amerike, preklete Arabije, kdo si jih je zmislu?!

HČI: Ustavte se! V Ameriki se res ne da prou zaslužit, ma v Egipti pej je ...

MAMA: Kuga, in to egipčanska! K nam pobere ta najbuljši punce ...

HČI: Ma dejte no! Ste vidla Malku, ona je ...

MAMA: Kaj pej tista Arčonova, an tista pupa z Ajševice, kako se je že klicala ... Vida? Nikoli več je ne buono vidli. Bog vedi, kje je končala.

HČI: Ja, ben no ... Ma vse druge pej ...

MAMA: Vse so pustile otroke.

HČI: Ben, jaz ga nimam, jaz ga ne bom.

MAMA: Ga bom pej jaz! In to že ta družga. (*Ugasne svetilko, začne moliti v temi.*) Sveta Marija, Mati Božja, prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri, amen ...(*Ponavlja, pridružita se še glasova drugih dveh, molitev se z prelije v naslednji prizor.*)

5. prizor

(Ana, Sandra in Marta sedijo na klopi. Ana in Sandra druga poleg druge, sestra Marta malo stran, moli. Ana glasno bere iz knjige (Aškerc: Egipčanka), Sandra se sonči in opazuje Marto.)

ANA: »Šest dnij in šest noči smo se vozili iz
Trsta po širokem daljnem morji. Ko
hiša velik bil je parobrod ...«

SANDRA: Na živce mi gre ...

ANA: Sem mislila, da hočete, da vam berem ...

SANDRA: Ne, vi. Tale ... Vi kar ...

ANA: »Galebi so beli obletavali kričeč visoki jambor ...
... in tam valovi šumeli so okoli nas peneči.
Kako to čudovito je lepo, pa tudi grozno ...«

SANDRA: Še ne bo nehala!

ANA: »No, naposled pa dospeli smo v deželo faraonov ...
Slovenka, Goričanka, me sprejela je na
pristanu in me spremila v veliko, pisano in tuje mesto ...«

SANDRA: Da mora človek na ta način kazat, da je veren?!

ANA: Saj ni tako hudo, no! Meni je pa prav vseč.
»Kajneda imeniten je Egipet?
Oh, mati moja! Kje sedaj ste vi
in kje sem jaz! Kak daleč sva narazen ...
Kak prepad je to.«

SANDRA: Saj je res bil. Svetovljanska Aleksandrija in naše kmečke bunke.

ANA: »Imam prijetno službo v dobri hiši

trgovski in otroke pestujem.

Gospa je Lahinja, doma nekje tam blizu Trsta, pravi.

Gospod pa je Francoz. Bogati so in v kratkem

vam pošljem, upam, že denarja kaj.«

MARTA: *(Ugrizne v jabolko, grižljaj se ji zaleti.)* O, sveta pomagavka!

(Ana in Sandra se presenečeno spogledata, smeh.)

ANA: Še ena!

(Marta ju pogleda, ker se smejeta.)

ANA: Vse v redu, gospa? Bo šlo ...

MARTA: V redu, v redu, hvala!

ANA: Vem, kako je, veste, enkrat so me komaj rešili.

MARTA: Hvala Bogu.

ANA: Ja, lahko, da me ne bi ...

MARTA: Človek se zamisli in postane hvaležen.

SANDRA: Komu?

MARTA: Bogu.

SANDRA: Zakaj pa ne ljudem?

MARTA: Ker se morda zave, da ni sam gospodar svoje duše.

SANDRA: Ojoj.

ANA: Mogoče pa res.

SANDRA (*Ani*): Mi posodite knjigo? (*Ji vzame knjigo iz rok.*) Zvečer vam jo vrnem.
Uživajta!

(*Marta in Ana gledata za njo.*)

ANA: Na, pa je šla!

MARTA: In Aškerc z njo!

ANA: Ja. Vam je všeč?

MARTA: Aškerc? (*Vstane in recitira.*) »V Egiptu sem, v Egiptu, draga mati. Tam živel Jožef je egiptovski, preganjan od bratov svojih in izgnan.« Je tako?

ANA: Je. Pa ste res?

MARTA: V Egiptu? Tudi.

ANA: Lepo.

MARTA: No, ja.

ANA: Prej sem slišala, če se ne motim, da so vam prodali kabino.

MARTA: Ah ... Jutri jo dobim.

ANA: Ne morem verjet. Kaj boste pa zdaj?

MARTA: O, kje vse sem že spala!

ANA: Kje?

MARTA: Ne sprašujte!

ANA: No, zdaj me pa res zanima.

MARTA: Nikar.

ANA: Ne, ampak res ne morete spat kar kjerkoli ...

MARTA: Kako da ne? Na palubi, v podpalubju, v jedilnici, v podpodju ... »V Egiptu sem, v Egiptu, draga mati ...« (*Smeh. Zatemnitev.*)

6. prizor

(Video: pisma, črke, besede ...)

FELIČKA V OFFU: Razveselila sem se tvojega pisma a tudi, ko sem brala prišla mi je ena žalost, da cel čas nisem mogla biti vesela. Praviš, da ni več za živeti tam, kaj? To tudi mene grozno muči. V resnici bojim se za vas, da boste trpeli lakote. Moj Bog, vsaki krat, ko se vsedem za jest, se zmislím na Vas, da jaz imam in Vi tam pa Bog ve.

Mislím, da ne more nobeden mi reči žal besedice radi tega, ker sem šla. Nikar ne proklinjaj Egipta, ker človek ne živi samo od ljubezni, ampak, če je uboštvo, je dostikrat krivo v zakonskem življenju prepira in hvala Bogu, da mi je dal priložnost si kaj prislužiti. Na besede, da bi rad umrl te tri leta in potem, da bi se spet oživil, ti verjamem. Pa vendar upaj, ker dnevi hitro tečejo.

Nadalje mi pišeš, da boste šli k vojakom. Vem, da boste morali pa ravno zaradi tega sem bolj zadovoljna, da sem tukaj, da niti ne bom vidla tega, ker vedi, srce bi me bolelo, ko bi te morda videla v obleki italijanskega vojaka.

Al se spominjaš zadnjega večera in naše prisege?? Kako sva včasih luno in zvezde gledala. Vedi tudi sedaj gledam luno in zvezde in mislim morda tudi ti morda ravno ta čas jo gledaš in misliš enako jo vidimo.

Treba je potrpeti. Včasih dobim pisma, ki hodijo 10 dni in včasih tudi 25 dni. Zaradi tega, ne razburjajmo se. Sicer, če včasih ne vdobim nič, saj veš, da sem otožna, ker edina tolažba, ki mi je še ostala je pošta.

Za opazko radi poštenosti, hvala, namreč, kdor stoji, naj gleda, da ne pade.

Ampak radi mene bodi brez skrbi, ker nimam ne prostosti ne zabav ne nič, da bi bila v nevarnosti. In misel na dom in na dragega me izpodbuja, da ne vidim in ne morem pričakati onega trenutka, da bi se zopet videli.

Obžalujem, da si tako nesrečen. Pa žal le mi smo oddaljeni daleč eden od drugega, pa v mislih sva zmeraj združena, kaj ne? Večkrat te vidim v sanjah, tudi to mi je malo bolj v tolažilo.

(Na tem mestu se glas v offu ustavi. Vstopi stevardesa, v rokah nosi prižgano baterijsko svetilko. Govori Ani, ta je ne sliši, bere pismo in je v svojem svetu.)

HOSTESA: Scusi signora, ma che le succede? (Oprostite, gospa? Kaj se dogaja?)

Signora, signora, mi scusi...(Gospa, žal mi je ...) Non capisco niente ...(Ne razumem ...)
Signora, andiamo, prego...andiamo fuori...(Prosim, gospa, gremo ven ...) Signora, chiamo la
guardia? (Pokličem varnostnika?) I chiamo la guardia. (Poklicala bom varnostnika.)
(*Odide.*)

FELIČKA V OFFU: Pisemce nadaljujem, je že četrtek, med tem časom pa se je nekaj
izpremenilo v naši hiši, namreč kuharica je šla proč, se je nekaj zbesedla z gospodarjami in je
šla. Marsikaj smo pretrpeli jaz in hlapc ž njo. Večkrat, Bog ve kaj je pravla gospej od nas.
Name je bila zelo nevošljiva, ker me ima gospa rada in ker mi je dala več reči in ker me otrok
šteta. Vse smo molčali jaz in hlapc, sedaj pa je prišla mera polna in so jo zapodili. Zato pa bi
radi vdobili eno punco iz naših krajev, zelo radi bi imeli Valerijo, upam, da bo prišla. Oh,
kako bi bilo lepo, ko bi bile skupaj.

7. prizor

(Kabina na ladji. Tema.)

MARTA *(Zbuja nemirno Ano iz morastih sanj.)*: Gospa, gospa ...

ANA: Kaj, kaj ... *(Zagleda Marto.)*

MARTA: Nič hudega ni. Sanjali ste.

ANA: Kaj pa vi? A ne spite?

MARTA: Sem že ... Štiri ure pa imam dovolj.

ANA: To pa je hudo.

MARTA: Človek se na vse navadi.

ANA: Ja? Ne vem, če res ... *(Po pavzi.)* Kaj pa delate, ko ne spite?

MARTA: Razmišljam. »Če bi odprli ljudi, bi v njih našli pokrajine.« Nikdar ne vem, kje sem kaj prebrala.

ANA: Jaz pa včasih ne vem, ali sem res doživela ali samo slišala.

MARTA: Pregloboko doživljate.

ANA: Pregloboko. Preveč! Kar naenkrat se zgodi, da je vsega preveč, vse je čez ... Se kdaj bojite, da bi znoreli?

MARTA: Če se bojite, ne boste. Potovanja so prostor premišljevanja.

ANA: Kaj pa, če misliš, da potuješ, pa v resnici samo bežiš?

MARTA: Ja, in vedno težje je prit nazaj. Zato le prisluhnite svojim sanjam.

ANA: Žal so več kot jasne. *(Začne teči video, na katerem je aleksandrinka s pismi.)*

Hodila sem po tujem mestu. Iskala sem pisma. To so pisma moje none. Pisala jih je svojemu fantu, kasneje svojemu možu, mojemu nonotu, iz Egipta. Tam je bila dvakrat. Prvič kot punca ... in drugič kot mama ... Ona je bila ženska, ki je za ljubezen naredila vse. Ona je bila ženska, ki je vse v življenju naredila prav.

Jaz pa ravno narobe, vse sem naredila narobe. Moja hči ... Štirinajst let ima ... Pred leti sem se ločila. Živela je pri meni, zdaj se je pa odločila, da me noče več videt, nič noče več imet z mano. Ko se vidiva, hodi ob meni kot tujka. Ves čas tiho. Če slučajno kdaj pride domov, gleda televizijo. Nikoli več ni stopila v svojo sobo ...

MARTA: Ljuba deklica, pomirite se ... Molila bom za vas. Pomirite se.

ANA: Ne, ne!

.

8. prizor – PISMO II.

(Video: pokopališče v Aleksandriji, nagrobniki s slovenskimi imeni ...)

FELIČKA V OFFU: Upajmo, da kakor vse na svetu enkrat mine, da tako nam mine tudi ta tri leta in da če nam Bog zdravje ohrani, da včakamo tudi ono srečno svidenje. Kako si večkrat predstavljam oni srečni trenutek, ko bi se vapor približeval kraju. Ah, ne smem si misliti, ker je še dolgo, dolgo do tega cilja. Vedi, da zdaj pripoznam pregovor, da v tujini se več solzi potoči, nego vode popije. Vedi, da včasih hoče počiti srce od domotožja!

Dragi! Ne razumem pa, kaj je postala naša vas. Ravno danes sem slišala, da tudi Zofka je v drugem stanu z enim Italjanom iz Monfalkona. Oh, uboge punce, kako se mi smilijo in koliko jih je. Sicer že prej sem slišala, da so Italjani že več slovenskih punc tako osleparili, obetali so jim bele gradove a še niti črne bajtice niso imeli. Vsaki teden izvemo kakšno tako novico.

Potem bi znali reči Alešandrinkam kaj? Hvala Bogu, kar nas je po vojski sem prišlo, nam ne more nikdo žal besedice reči dozdej in upam, tudi v bodoče. Ker priložnosti nimamo kot doma in prostosti tudi ne in teh par prostih uric, ki jih imamo, nas že dobro pazijo, da jih ne obrnemo v slabo.

Ne imej tudi strahu, da ker mi gre dobro, da ne bom hotela domov priti. Čeprav me ti ne boš nikdar klical, bom vklub temu prišla.

Oh, kako sem bila srečna nocoj, ko sem sanjala, da smo se vrnile jaz in Zorka domov in da ste nam prišli nasproti po cesti in ravno par korakov je še manjkalo, že sem mislila kako se bomo pozdravili in poljubli, pa me pokliče gospa za it k otroku. Res škoda.

9. prizor

KRISTA: Škoda.

ZORA: Ja, ma je res škoda.

(trkanje od zunaj)

ZORA: Molči.

KRISTA: Še enkrat ga moram podojit.

MALKA: *(glas od zunaj)* Gospa je rekla ... čez deset minut moraš bit dol ...

KRISTA: Povej hitro do konca.

(Malka vstopi.)

MALKA: Kaj jmaste spet?

KRISTA: Poslušej! Deseti dan po porodi ji je otrok umrou.

MALKA: Ježeš Marija! Komu spet?

ZORA: Ja, samo čez dva dni je že dojila tri mesce staro pupko pri enim bankirji.

KRISTA: Mleko je imela, kaj pej če z njim.

ZORA: In ku dojlja bo tudi trikrat več zaslužila.

MALKA: Bog dal, Bog uzal ...

ZORA: Ma kašen Bog? Ni dal Bog, Arabc!

KRISTA: Ne Arabc, zamorc!

MALKA: O, sveta pomagavka!

ZORA: Je že boljši tako ... Za Frančiško je sigurno boljše, da je taku, ku je.

MALKA: A Frančiška? Kaj pej tista z Mirna, k je pršla z njo? Kje je zdaj?

ZORA: Čakej, kira je že bla? Eh, Jožefa Mavrič iz Solkana?

KRISTA: Eh, tanajstarejša Arčonova iz Bilj je pršla ž njo.

MALKA: Eh, ma tista ni iz Bilj, ona je iz Gabrovce, Uršula ...

ZORA: Seveda, tista, k je bla kuharca pri unem Austrici, se zmislíš, in k so šli nazaj na Dunaj, so ju teli vzet s sabo, pomisli, ma ona je pej rejši šla h enemu francoskemu tovarnarju ...

KRISTA: Pravzaprav h enemu Judu, v Kairo, je šla ...

ZORA: Ššššt! Ma ti pej glih veš, ja! Ben, njemu je pej glih umrla žena in ...

MALKA: Mouči rajši.

ZORA: Ma kaj mouči! Tista Uršula je imela že doma take oficje, da boš vedla. (*Malki*) Sliši, ma sliši sem, no! Je utekla od doma, k so teli, da se poroči z unim Francem Saksido z Vrtovina. Ona si je pej rajši sposod'la šolde od tete Zore ... veš tiste Zore, k je glih takrat pršla nazaj z Egipta, za zmeraj, an pomisli, obem sestram je doto zrihtala, davke za hišo odplačala, na koncu si je še mičknu hišco u Šempetru kupla, si moreš mislt!?

KRISTA: Ben, sej je bla več kot trideset let u Egipti!

ZORA: No vidiš. Je dala Uršuli takoj šolde za vapor, in je šla ...

MALKA: S tistim Saksido se je pej pole poročila una Ana Kerkoč iz Volčje Drage, prou tista k zdej služi pr familji Groppi k imaju slaščičarne ...

ZORA: Seveda, sej je mogla prit sem, sej tisti suj Franc je vse zapil, hišo, njive, ni imela kje polente skuhat; je mogla gladko s tremi otrocmi nazaj h mami ...

MALKA: Ma kaj, k je tam pej živel že brat s familju.

ZORA: Alora so se zmenili, da bo pošiljala šolde za otroke in je šla na vapor ...

KRISTA: Po moje je že več kot deset minut, a?

MALKA: Predolgo že dojiš tega otroka! Bo hmali začnu s pručku za tabu hodit.

KRISTA: Ja, tudi to se zgodi.

MALKA: Ma ti pa glih veš! (*glasba, zamenjava položajev*)

MALKA: Ben, ma ta gospa Rahela, sestra od tistga Juda, suj mož je v bistvi Grk; ben ona je pej, taku pravjo, prav zares pregovorila Justino iz Gabrovce, da je prestopla u protestantsku vero!

KRISTA: Pravoslavnu.

MALKA: Ma kaj ni vsegljih?

ZORA: Ma seveda, vsegljih je! Oboje je grozno.

MALKA: Ben, Justina je bla prvo sobarca od te gospe, zdej je pej guvernanta ... no, in pomisli, mlajši brat od tega Grka, k je ku en duhovnik ...

KRISTA: Pop se reče!

MALKA: Ben, nej se reče, ku če. No, ta se je pej, zgleda, tako zaljubil v Justino, da ... Ma čakej, čakej ...upam, da se oni lahko poročijo samo enkrat, ne tako ku Arabi, sto botov ...

ZORA: Ne bi vedla ...

MALKA: Zatu, k sem slišala, da je zalezavou tudi že unu Rozalijo z Batuj.

ZORA: Kaj?

MALKA: Ben, če je bil glih isti, ne bi vedla, ma taku mi je pravla Anica Permetova iz Šmihela.

KRISTA: Hvala Bogu, da se imamo s Poldičem tako rada!

(Zora in Malka planeta v smeh.)

MALKA: Daleč od oči, daleč od srca, pupa moja!

ZORA: Ja, ja! Vidiš, jaz pej res ne vem, kaj bi zbrala, če bi se mogla odločit. Bi spremenila vero ali bi imela otroka z zamorcem ...

KRISTA: Jaz bi šla domov.

ZORA: Ben, bejži že!

MALKA: Čakej, čakej, samo še to povem, k mi je povedla Marija z Renč, njej je pej povedla Veneranda Martelanc, k doji pr unem profesorji ...

KRISTA: Ne poznam.

ZORA: Ma kaj, da nje! Povej, povej!

MALKA: Ma, sej skoraj ni za verovat, samo ta Vida z Zalošč je pej u ...

ZORA: U?

MALKA: Ma sej veste ...

KRISTA: Ne vem.

MALKA (*glasno zašepeta*): U haremi!

KRISTA: Marička, zdej pej res morem it!

ZORA: Ma sem razmišljala, sej lohko pej, da ni taku grozno v tistem haremi, vse diši, ni treba nič delat ...

(Malka zažene vik in krik, obe odideta.)

10. prizor – PISMO III.

(video: portreti deklet z varovanci v parku, otroci, Aleksandrija ...)

FELIČKA V OFFU: Obžalujem, da delajo škandale Alešandrinke, pa kaj se hoče, vedno mora bit tudi ljulka med pšenico. Vedi, če hočeš bit pameten, si lahko še bolj kot doma. Vsaki teden prejmem od kakšne za ji napravit karte za dol prit. So res neumni ti ljudje, al mislijo da je kar tako in kaj da sem jaz, tega ne vem. Sedaj so pa začele kar s kraja sem hoditi.

Naj le pridejo okušati tukajšnje dobrote, ampak vsaka bo vidla, da je resnica, kakor mi je enkrat Marija Silič pisala, kdor služi, leži v luži. Ljuba prostost kdor jo ima.

Sploh zelo mladim dekletom bi ne svetovala v te kraje!

V resnici matere naj ne pošiljajo 17 letne punčke po svetu, da se tu jokajo in za tisto plačo naj raje doma služijo. Sedaj je več mladih punc iz drugih vasi prišlo in morajo služit po eno in pol liro in tri otroke varvat in še druga dela opravljat ...

Oprosti, ker ti pišem vse te reči. Drugače vse po starem, sedaj je zame malo boljši, ker smo vdobili eno dobro kuharico, zna tudi 4 jezike. Ja, če pomisliš, koliko jezikov je treba znati, je za ob pamet priti.

Končno v nedeljo sem po 8 mesecih zopet slišala slovensko pridigo, ker je prišel en duhovnik iz Kranjskega doma. Že ob 6 ½ zjutraj ima mašo in mi vstanemo že ob 5 in odpravimo naše delo in gremo obe skupaj sedaj k maši. Popoldne sem bila pri nunah, smo imeli slovensko molitvo, smo pele, potem kratek pogovor, ustanovili so društvo in nas je učil tudi pet, imam zelo veselje do petja. Počasi bomo tudi igrali in tudi knjižnico in časopis, vse poživijo, upam, da bomo kaj napredovali v društvenem oziru, žal, da nisem vsako nedeljo prosta. Oh srečna mladost, kdor ki ima prostost. Mi pa je nimamo!!

11. prizor

(Ladja. Jutro. Sandra in Marta sedita za pogrnjeno mizo.)

SANDRA: Odkar je slišala, da govorim slovensko, je sploh ne prikličem več!

MARTA: Kaj moremo, vsak Italijan misli, da je neposreden potomec Danteja in Petrarce.

SANDRA: Mi pa hlapcev in dekel. Tega imam že dosti! *(Že na pol vstane.)*

(V tistem hipu se prikaže stevardesa.)

HOSTESA: Prego, volete ordinare?

SANDRA: Sprechen Sie Deutsch? *(Stevardesa odkima.)* Parlez-vous français? *(Stevardesa spet odkima.)* Habla español?

STEVARDESA: English.

SANDRA: Allora un machiato per me e per la signorina ...

MARTA: Un caffelate, prego.

SANDRA: Ma presto! *(Stevardesa odhiti, Sandra zavpije za njo.)* In hvala!

SANDRA *(po pavzi)*: Telovadite?

MARTA: Ah, samo tibetanske vaje in nekaj poskokov s kolebnico.

SANDRA: Jaz pa nič.

MARTA: Pa bi morali kaj.

SANDRA *(po pavzi)*: Vzdržujete kondicijo in širite vero?

MARTA: Vzdržujem kondicijo, ja!

SANDRA: Da zdržite tempo?

MARTA: Da lahko vsak dan obiščem vse bolnike!

SANDRA: In če sprejmejo Kristusa, jim obljubite še večno življenje.

MARTA: Samo pomagam, ne oznanjam vere.

SANDRA: Ker je že oznanjena!

(Pride Ana.)

ANA: Dobro jutro! Oprostite, a vaš telefon dela? Moj namreč že od jutra ne dela ...

SANDRA *(Ani)*: Trenutek. *(Hoče nekaj reči Marti, ta jo prehit.)*

MARTA: Gospa, če imate čas – in vidim, da ga imate na pretek – vas z veseljem povabim v naš misijon, morda vam bo postalo kaj jasno. Tudi drugače mislim ...

SANDRA: Kaj naj bi mi postalo jasno? Kako učite male črnčke delat svete vozle?

ANA: Dajta no, hčerka čaka, da jo pokličem ... A ima katera telefon ali ne?

MARTA: Jaz bi vam ga dala, a ga, žal, nimam pri sebi.

SANDRA: Žal?! Pa to je to: ta prislinjena prijaznost, ta navidezna ponižnost ... pa od kod to?

MARTA: »Skrivnosti se razodevajo ponižnim.«

SANDRA: Komu? A ponižnim puncam, ki iz strahu puščajo svoje pankrte pred cerkvenimi vrati? Kaj pa rečete njim? »Saj bi vam dala kondom, a ga, žal, nimam pri sebi.« Pankrtov nočete – kondomov pa ne daste! Čista hipokrizija!

GLAS IZ ZVOČNIKA (*stewardesa v offu*): Gentili passeggeri, ci stiamo avvicinando ad Iraklion sull'isola di Creta dove faremo una breve sosta. I viaggiatori che continuano il viaggio sono pregati di non scendere dalla nave. Grazie.

Dear passengers, we are approaching Iraklion on the Island of Crete. There will be a short stop-over. The passengers who continue the voyage are kindly asked not to leave the ship. Thank you!

ANA: Niste rekli, da greste tu dol?

SANDRA: Ni razloga. Morje je mirno. (*Pogleda Marto.*) Hvala Bogu.

MARTA: Ja, ampak, če se ne motim, še vedno čakamo na kavo ...

12. prizor – PISMO IV.

(video: prizori s sodobnih aleksandrinskih ulic, promet, kaos ...)

Ko ti to pišem so te dni zmešnjave tukaj s temi Arabi, so kakor živali. Hočejo spraviti Angleže ven. Kar se lotijo razbivati po ulici, veliko magazinov so razbili, lekarne itd. Tu blizu nas ni še nič, samo špital od njih je blizu. Danes so jih nesli 4 ljudi zakopat, ko bi videl koliko ljudi, pa sami Arabi, kar mrgolelo jih je, kot mravlji, ki so šli po mestu. Nimajo družega orožja kot palice, kamne itd., pa ni dobro srečati take sprevode. Kakšen strah imamo tri dni, kar je začelo, vsih skupaj mrtvih in ranjenih je 90. Avtomobili drviijo eden za drugim. Razvidim, da ni samo naš Slovenski narod nesrečen ampak so tudi tukaj. *Tudi* ta dežela je vsa prepojena s krvjo, *tudi* kristjansko. Morda se poleže, v časopisih piše, da če ne bodo mirovali, da odpelje Anglež Europeje z vaporjem in pusti jih same Turke in Arabe noter in potem, da jih uniči. Pa ni treba imeti strahu zaradi mene, se ne gre ven pa je dobro. Saj tukaj je vedno kaj, kakor pri nas. V molitev se priporočam in goreče te v duhu poljubljam ...

13. prizor

(Ladja. Kabina pri Ani. Ana bere pisma, Marta dela ladjico iz časopisa, ko jo položi na pisma, vstopi Sandra.)

SANDRA: Dober večer. Še ne spite? Cigaret mi je zmanjkalo ...

MARTA: Najboljše bi bilo nehat.

SANDRA: O, še ste tu?

MARTA: Ja, že včeraj so mi obljubili kabino, ampak ...

SANDRA: Je tako ceneje ...

SANDRA *(vzame pismo in bere)*: Dragi moj! Po dolgem času ...*(Ana ji ga strga iz rok.)*
A dragi je tudi kaj pisal?

ANA: Ves čas.

SANDRA: A ja?

MARTA: Ljubezen rodi ljubezen.

SANDRA: Če bi bilo pa tako preprosto ...

MARTA: Življenje za druge ni preprosto, je pa smiselno.

SANDRA: Sprostite se, gospa, sprostite se ...*(Ani)* A telefon zdaj dela?

ANA: Ne.

SANDRA: Jaz pa itak ne mislim nikogar poklicat.

ANA: Saj ni treba, če nimate otrok ...

SANDRA: Morate ves čas govorit o otrocih?

ANA: Pardon! (*Marti*) To sem vam mislila prej pokazat. Iz azila. Govori šolska sestra Franka Martelanc ...

SANDRA: (*ji vzame časopis iz rok*) Bom jaz prebrala. »Vi ne veste, koliko solza je bilo tukaj ob nedeljah popoldne, ko so nas obiskovale dovilje s tujimi otroki in se pogovarjale ter nas spraševale, kaj se vendar dogaja z njihovimi otroki doma, kdo čuva dojenčka, kaj dela mož, do kdaj bo še pri moči nona, da bo skrbela za vso družino.« (*zastane*) Kako lahko to ženska sploh naredi svojemu otroku. Tega ne bom nikoli razumela.

ANA: Berite naprej, pa boste videli.

SANDRA: Ne!

MARTA: Bom pa jaz. (*ji hoče vzeti časopis iz rok, Sandra odločno*)

SANDRA: Jaz bom! »V teh popoldnevih in pri teh obiskih smo videle trpljenje mladih mater, ki so za rešitev doma, največkrat globoko zakopanega v dolgove, svoje mleko in zdravo telo dajale tujemu otroku.« Grozno! »In ko so rodile še drugič, tretjič, so prišle vsakič v Egipt, kajti dovilje so bile najbolj plačane, in z vsakim otrokom je rasel grunt, raslo pa je tudi trpljenje teh žensk. Da se le nikoli ne bi več ponovilo to, kar je bilo, nikoli več.« Svojega otroka ne moreš, tega ne smeš ...!

ANA: Tako je pač bilo ... saj veste ...

SANDRA: Vem, ampak ne razumem!

MARTA: Včasih mora človeku res past kamen na glavo, da razume.

SANDRA: Včasih je res zdravo, da ti. Ampak vam očitno še ni!

(Sandra odide. Dolga tišina.)

ANA: A ste morali to reč?

MARTA: Kaj pa? Saj sem rekla samo to, kar je res.

ANA: Veste kaj, ves čas se sklicujete na ne vem kakšno resnico, hkrati pa sploh ne opazite, kaj z njo povzročate, pardon. Saj, mogoče je pa res, da sta nesebičnost in človekoljubje danes izrojena.

MARTA: Nietzsche? Ne, to pa ne! To pa ne.

ANA: Saj vas nisem mislila žalit. Oprostite. Hotela sem samo ... Ker tudi sama razmišljam!

MARTA: Ampak v napačno smer! *(Ji vzame šop pisem iz rok in ji z njimi pomaha pred nosom.)* Otrok vas potrebuje, gospa!

ANA: *(osupla)* Kaj naj naredim?

MARTA: Odgovore nosimo v sebi. *(Odide.)*

ANA: Vi pa znate tolažit.

14. prizor – PISMO V.

(video: na črno platno počasi kapljajo kaplje mleka, do konca pisma se celo platno pobeli)

Ljubljani možek! V ponedeljek so se vrnili gospodje. Zelo me je bolelo za videt otroka kadar je zagledal mamó. Sprva skoro je ni več spoznal, potem pa jo je tako vzljubil, da par dni je hotel biti samo z njo. Zdelo se mi je predpodoba Danile, ko me je zagledala in rada je bila z menoj, revica ni pa imela sreče, da bi jo njena mama samo njo ljubila ampak bil je judič vedno na poti. Oh kako jo želim videti in ji vračati materino ljubezen, katero je v tem času pogrešala. Sedaj sem videla in prepoznala, da tudi otroci trpijo, na primer ta fantek, vsaki dan jo je klical in tako milo gledal sliko kjer sta oba in bil srečen že samo, da je imel sliko v rokah. Ubogi otroci, vsako se mi smili, če nima starišev pri sebi in če pomislimo koliko jih je sedaj na tem stališču. Pa pustimo to, ker porečeš, da Danila je vseedno srečna, da le ima tateka, kaj?

Prav srce me boli ko mi pišeš od Nile, da povprašuje po mami, kedaj pride domov. Oh, otrok, ko bi ti vedel kako tvoja mama želi te videti in objeti in ljubiti te goreče, pa zaman. Bog ve koliko časa bo treba, predno se to zgodi. Ker časi se vedno slabšajo in še blagor družinam, če imajo kakšnega po svetu! Veseli me, da ti nosi že jest po njivah, gotovo se zmisliš name, ko te pokliče v vinogradu, kakor sem te tudi jaz enkrat klicala in bila srečna, če sva bila sama kje pod kakšno figo!! Bojim se samo, da bi ne prišla v kakšno nesrečo, če hodi sama po cesti, ker je še majhna! Tu bi jo morala še pitati v takih letih.

Piši mi, kaj pišejo vaši Amerikanci, ali imajo delo? Slišim, da tisti, ki so šli v Ameriko, se jih veliko kesa. Ubogi ljudje.

Končujem tatek, ker je že precej pozno. Vroče poljubljam tebe in Nini, ljubeča Vas mamica

15. prizor

(Na krovu ladje. Sandra sedi v polmraku, pride Ana.)

ANA: Bi bil čas za it v posteljo, a ne?

SANDRA: Ja! Ampak tam je trenutno hud mraz, a ne? *(Zreta v daljavo.)* Pa zakaj je treba vedno čez to morje hodit, da kam prideš?!

ANA: Že, že ...

SANDRA: Že, že, žéne žené čez morjé ... Kateri jezik na svetu še ima to?

ANA: Pojma nimam.

SANDRA: Ste došli? *(Smeh)* Oprostite, ampak vi jih imate prav ta prave za ... Kot velika mati. Tista moja – nočem govorit o njej – je pač šla! Ni važno, zakaj, šla je, glavo je obrnila stran in ... Ti pa sediš na hribu in čakaš, dokler ne zrasteš. Živela patetika! *(po pavzi)* Ampak, čisto možno, da se najde še kakšen mornarček za naju. Enega sem pa res videla ...

ANA: Jaz ga ne rabim.

SANDRA: Ja, saj to je, misliš, da postajaš vse bolj emancipirana, v resnici pa ...

*(Iz teme pride **Marta**.)*

MARTA: Bar je že zaprt.

ANA: Potem gremo pa spat ...

SANDRA: Škoda, da ni nobene pijače. Jaz bom še malo poklepetala z gospo Marto, mi bo povedala, katera zvezda je njena, a ne?

MARTA: Mogoče.

SANDRA: Marta, vi imate pa zelo radi ljudi, a ne ...

MARTA: Edino, česar ne prenesem pri njih, je površnost.

SANDRA: Ups!

ANA: Jaz grem.

SANDRA: Ne! V ključnem momentu ne smeš ... Ko je najbolj vroče, moraš ostati! Ti povem, imam izkušnje.

ANA: Še sebi kaj povejte!

SANDRA: Vsem, sebi, tebi, njej ... Ampak Marta itak ve, ker midve se razumeva, čeprav ne zgloda, se zelo razumeva, a ne Marta? Obe sva malo ... da ne bom spet kaj narobe rekla – nerodni. Razlika je samo, da jaz nosim visoke pete, ona pa superge, kar je pa skrajno simpatično, a ne? A si si kdaj želela visoke pete, Marta?

MARTA: Ne.

SANDRA: Pa prej, ko ... Mislim, če bi se te kakšen zares dotaknil, pa bi mogoče ... (*Prime Marto za koleno.*) No, a bi? A bi ...

(*Marta ji prisoli klofuto. Po mučni pavzi*)

SANDRA: Še drugo lice, Marta?

(*Dolga tišina.*)

MARTA: Imam jaz pijačo.

ANA: Kaj?

MARTA: Bratranec mi je dal. Po dolgem času sem bila doma.

ANA: Po dolgem času?

MARTA: Ja. Skoraj štirideset let nisem bila ...*(Ponudi pijačo Sandri.)*

ANA: To pa je dolgo. *(Sandri)* A zdaj pa ne boste?

SANDRA: Bom. Za spravno daritev. *(Pije.)*

MARTA: Šla sem na pogreb še zadnjega brata.

SANDRA: Dober je.

ANA: Kaj pa oče in mama?

SANDRA: Pa ne bomo več o materah in o otrocih. Na, Marta, pij!

MARTA: Včasih pa res paše.

SANDRA: V Aleksandrijo ...

ANA: Jaz bi šla domov ...

16. prizor – PISMO VI

(Video: jate raznovrstnih ptic, ki letijo čez vodo)

V nedeljo je bil cel dan dež, redka prikazen tu, zdelo se mi je, da sem doma. Dragi, bojiš se, da me bo Estera zadrževala še eno leto več. Nikar se ne boj.

Razvidim, da ti je težko, ker sem ti pisala, da pridem junija in sploh, da mi ne verjameš, dokler me ne boš videl. Zato sem se odločila za junij, ker tisti mesec bo šlo veliko žensk iz drugih vasi domov in pogovorile smo se, da gremo skupaj, kot lastovke. Ti ne veš, kako je lepo imeti družbo na potovanjih in če je slabo morje, si ena drugi pripomaga. Dal Bog, da bi se nam naše želje uresničile.

Pred par dnevi sem sanjala, da sem vidla Štefanjo in da sem ji rekla, da jaz sem bila bolna in da bom prišla domov in ona da je rekla, da mama me noče še eno leto videt domov, da ne smem še priti. Jaz sem ji odgovorila, da zrak moram predruščit in da, če me nočejo, da bom šla pa kam drugam, da bom pa plačevala. Tako sem bila žalostna potem. Bog ve, če je to res?

Danes, ko ti to pišem je 27. februar, dopolnila sem 25 let, oh, kako smo že stari, kaj? Prešla so leta cvetoče mladosti.

Torej, pričakujem tvojega pisma, ta teden sanjam večkrat, da te tako vroče poljubljam, ko bi bilo v resnici, kaj?

17. prizor

(Iz škatle se slišijo ženska imena, Ana jo počasi odpre, zasliši se dvoglasno petje.)

VIDA, URŠULA: Oj, le mamka, vi, vi, kje so vaše hčeri? *(dvakrat)*

(Vidijo se le sence dveh postav na platnu.)

URŠULA: Ma, je sitna ku ena muha, kej muha, osa, obad! Stu ubadou nej jo piči. Nazaj nisi spustila rolete! Uršula! Otrok bruha, kaj si mu dala jest?! Počeši me pej obleči, koza! Si si umila roke, Uršula! Kaj pej uhani? Če jih ne najdeš do večera, bom rekla, da si jih ukrala.

VIDA: Misliš, da sem bosa, ne? Nimam čevljev. Vse sem znucala, nikamor ne morem. Gospa so rekli, da mi bojo dali suoje, ma ... Take s širokimi petami bom dobila, da bom lahko šla čez ... Škitlčki, škatlčki, Ana je u škatlčki. Bela rumena, od Karlota žena ...

URŠULA: Mouči! Ne ona meni, jaz bom njej odpoved'la! Najboljšo službo si bom dobila, taku k ... Vsi čuju jmet »Les Goricienes«, še na dvori pri Abasu je ena za šiviljo. Pousod, v Kairi, Ramlah, Port Saidi ... V hotelu Cecile jih rabijo tri ...

VIDA: Ti mouči! K ti bom jaz poved'la, me moraš poslušat! Tud gospod župnik so rekli: starši za Bogom tvoji največji dobrotniki ... Zdej pej lohko vse za nazaj čakam ... vse to mi pride nazaj ... Tako pride an gre. Bosa sem, gola pej ne!

URŠULA: Ana asfa, ya madam. Kunna fil ginena ma l-ayal wa nesit is-saa. (Oprostite, gospa! Zadržala sem se v parku in nisem opazila, koliko je ura.)

VIDA: Za grunt, en za njive, pej nazaj za grunt, pej da se bo oženu brat, pej sestra se more, ne stoj bit taku trdosrčna, starši so zato, da se jih boga! Saj nisem ... Kaj si rekla?! Pa ja ne boš hodila jest domov! Še za sebe nimamo!

(Stopi izza platna.) Samo domov bi rad šla ...

URŠULA: Pej zdej, ko znam že pet jezikov, da bi šla domov? Sej nisem šutasta! (*Stopi izza platna.*) Nikoli več ne grem nazaj!

(*Oglasijo se imena v offu: Vida, Ana, Uršula, kot bi jih nekdo poklical.*)

VIDA: Ti bom jaz poved'la. Me moraš poslušat! Saj te ne marajo več videt tam!

URŠULA: U tistu burju, u tisti mraz pozimi, en u kamne, u tist gnoj, da bi šla? Ni govora! Tole vsej vem, kdo sem, doma pej ... Kar nej grejo vse domov. Mene ne dobiš več u tisto mizerjo!

VIDA: Kam boš hodila zdej, tvoj se je pej itak že Lojzke primu! Ha, ha, ha ...

URŠULA: Merci madam ... Allons, allons ... maman vous attend. Depechons nous. (Hvala, gospa ... Gremo, gremo ... mama vas čaka. Pohitimo.)

VIDA: Če pej sonce lepše doma sije! Pej ja ne boš zdej jokala. Kam boš šla zdej, nimaš kam jt ... Škitlčki, škatlčki, Vida je v škatlčki.

URŠULA: Kako smrdiš! Vem, da nisi še nikoli vid'la kopalnice, ma vseglah, ku žvau si, ku žvau ...

VIDA: Rosso di sera, bell tempo si spera. Grem, grem, grem ...! Ne morem več zdržat. Šiba božja bo pojala, če ne boš ubogala! Črez vsaku meju greš! Potrpi!

URŠULA: Vse bom nardila, vse, samo da ne grem več domov, nikoli več domov!

VIDA: Ja, ja, še tisoč goldinarjev, še tristo zlatih lir, še petsto šterlin, še, še, še ...!

URŠULA: Kaj govoriš?! Tri nemške besede ne znaš prov povedat! Misliš, da ti bom jest plačavala ure, ali kaj?!

VIDA: Še te plenice operem, pej polikam, še, še ... Potrpi, potrpi hčerka, samo še trideset let. Štirinajst? Petnajst? Ne, trideset! (*Tišina, pavza, Ana in Uršula jo pogledata.*)

VIDA: (*stvarno*) Ko bi vsaj še enkrat z njim ležala, pej magari v grobi. To pa lahko, saj v grob greš pej lahko bosa, ne? (*Si slači obleko Aleksandrinke.*) Bosa ja, gola pej ne? Gola ne ...

URŠULA: (*stvarno*) Karkoli, kamorkoli, samo ne več nazaj! Nikoli več, naj se zgodi, kar če. (*Si slači obleko Aleksandrinke.*) Nikoli več, nikoli več ... U tistu burjo, u tistu mižerjo ...

(*Video: iz daljave prihaja Aleksandrinca, zapoje pesem Simona Gregorčiča: PRSTAN*)

Obroček drobni svetla stvar,
ki skoval te mi je zlatar,
kako se jasno mi blestiš
in glasno k srcu govoriš.

Že jutri te nosila bom,
ko pred oltar stopila bom,
tam dveh stanov mi boš mejnik,
dveh rok, dveh src krepak veznik.

REFREN: Če kateri prstan kdaj se stre,
to drug pač bo, moj prstan ne.
Če ima moj pa biti strt,
ne stre ga drug nihče kot smrt.

Ti sreče znak nejasen si,
znak vernosti pa krasen si,
zvestost mi čista kot zlato
in vedno svetla bo kot to.

Naj z rok nikdar ne pade mi,
nihče ga ne ukrade mi,
a stiska naj me še tako,
pritožbe čul ne bo nikdo.

REFREN

(*Po koncu pesmi se na platnu v neskončnost vrstijo imena pravih Aleksandrin.*)

KONEC